

Temeljem članka IV.4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 55. sjednici Zastupničkog doma, održanoj 10. lipnja 2009. godine, i na 35. sjednici Doma naroda, održanoj 15. rujna 2009. godine, usvojila je

ZAKON

O UPORABI ZNAKOVNOG JEZIKA U BOSNI I HERCEGOVINI

POGLAVLJE I. OPĆA NAČELA

Članak 1. (Predmet)

- (1) Ovim se Zakonom propisuje pravo gluhih osoba na uporabu znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: znakovni jezik) i pravo gluhih osoba na informiranje njima prilagođenim tehnikama, te opseg i način ostvarivanja prava na tumača znakovnog jezika radi ravnopravnog uključivanja gluhih osoba u životnu i radnu okolinu, kao i u sve oblike društvenog života, s jednakim pravima i pod jednakim uvjetima, te s jednakim mogućnostima kakve imaju osobe bez oštećenja sluha.
- (2) Gluhe osobe ostvaruju pravo na uporabu znakovnog jezika prema ovome Zakonu.
- (3) Iznimno, može se primijeniti i drugi propis ako je on povoljniji za gluhu osobu.

Članak 2. (Definicije)

U smislu ovoga Zakona:

- a) **Znakovni jezik** je jezik kojim se sporazumijevaju gluhe osobe, odnosno prirodno sredstvo sporazumijevanja gluhih osoba. Znakovni jezik je vizualno-znakovni jezični sustav, koji podrazumijeva određeno postavljanje, položaj, usmjerenost i pokrete ruku i prstiju te mimiku lica.
- b) **Gluha osoba** je osoba koja je potpuno bez sluha, odnosno osoba koja zbog otežanog sporazumijevanja rabi znakovni jezik kao svoj prirodni jezik.
- c) **Tumač znakovnog jezika** je osoba koja gluhim osobama tumači govorni jezik u znakovni jezik, a osobama koje čuju tumači znakovni jezik u govorni jezik.

Članak 3. (Ostvarivanje prava)

Prema ovome Zakonu, gluha osoba može ostvariti pravo na tumačenje govornog jezika (hrvatskoga, bosanskoga i srpskoga govornog jezika) u znakovni jezik i znakovnog jezika u govorni jezik (hrvatski, bosanski i srpski govorni jezik).

POGLAVLJE II. TUMAČI

Članak 4. (Tumači znakovnog jezika)

- (1) Tumač znakovnog jezika za tijela i institucije Bosne i Hercegovine može biti punoljetna osoba koja posjeduje znanje i vještine tumača znakovnog jezika, odgovarajući certifikat i koja je upisana u registar tumača znakovnog jezika.
- (2) Tumači su u svome radu dužni poštovati kodeks profesionalne etike za tumače.
- (3) Tumači su dužni odazivati se provjerama znanja na zahtjev izdavatelja certifikata.

Članak 5.
(Registar tumača)

- (1) Registar tumača znakovnog jezika vodi Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, a sadrži:
 - a) datum i broj odluke o upisu u registar;
 - b) osobne podatke (ime i prezime tumača, datum i mjesto rođenja, jedinstveni matični broj - JMB);
 - c) stupanj i smjer obrazovanja, prebivalište, porezni broj;
 - d) datum i broj izdavanja certifikata;
 - e) postignutu profesionalnu kvalifikaciju.
- (2) Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine izdaje rješenje o upisu u registar, odnosno o brisanju iz registra.
- (3) Protiv rješenja o upisu i brisanju iz registra ne može se uložiti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine.

Članak 6.
(Evidencija tumača)

- (1) Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine vodi evidenciju tumača znakovnog jezika upisanih u registar iz članka 5. ovoga Zakona.
- (2) Evidencija sadrži sljedeće podatke:
 - a) ime i prezime tumača;
 - b) adresu, broj telefona, e-mail i vrijeme kada je tumač dostupan.
- (3) Evidencija tumača znakovnog jezika javna je i mora biti dostupna svim zainteresiranim.

Članak 7.
(Brisanje iz registra)

Tumač se briše iz registra tumača znakovnog jezika:

- a) u slučaju smrti;
- b) u slučaju kada mu je oduzeta poslovna sposobnost;

- c) ako pismeno izjavi da se više ne želi baviti zanimanjem tumača;
- d) ako mu je izrečena zabrana obavljanja zanimanja tumača;
- e) ako se na zahtjev izdatelja certifikata ne odazove provjeri znanja ili ako na provjeri ne ostvari zadovoljavajući rezultat.

Članak 8.
(Stegovna odgovornost tumača)

- (1) Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine, u suglasnosti s resornim ministarstvom, usvaja pravilnik o stegovnoj odgovornosti tumača.
- (2) Pravilnikom o stegovnoj odgovornosti određuju se djelovanja kojima se krši dužnost pri obavljanju tumačenja, te postupak utvrđivanja odgovornosti, kao i mjere i posljedice u slučaju ustanovljene odgovornosti za kršenje dužnosti.

POGLAVLJE III. UPORABA ZNAKOVNOG JEZIKA

Članak 9.
(Pravo na uporabu znakovnog jezika)

- (1) Gluha osoba ima pravo rabiti znakovni jezik u postupcima pred tijelima i institucijama Bosne i Hercegovine.
- (2) Gluha osoba ima pravo rabiti znakovni jezik i u svim drugim životnim situacijama u kojima bi gluhoća značila smetnju pri ispunjavanju njezinih potreba, uključujući i postupak međunarodne pravne pomoći.
- (3) Gluha osoba ima pravo biti obaviještena njoj prilagođenim tehnikama, sukladno posebnim propisima.
- (4) Pravo iz st. (1) i (2) ovoga članka ostvaruje se osiguravanjem prava na tumača znakovnog jezika.

Članak 10.
(Prevođenje sjednica na znakovni jezik)

Tijekom izravnog prijenosa ili emitiranja snimki sjednica tijela i institucija Bosne i Hercegovine putem audiovizualnih medija osigurat će se prevođenje na znakovni jezik.

Članak 11.
(Uporaba znakovnog jezika u javnoj službi)

- (1) Tijela i institucije Bosne i Hercegovine dužni su osigurati gluhim osobama pravo iz članka 9. ovoga Zakona u svim slučajevima kada sporazumijevanje prilagođenim tehnikama gluhoj osobi ne omogućuje ravnopravno sudjelovanje u postupcima.
- (2) Tijekom obavljanja javne službe gluhoj osobi može se omogućiti sporazumijevanje na drukčiji način, ukoliko je to gluhoj osobi prihvatljivo.

Članak 12.
(Obveza državnih tijela na osiguranje tumača)

(1) Tijela i institucije Bosne i Hercegovine dužni su gluhoj osobi osigurati tumača znakovnog jezika na zahtjev gluhe osobe ili po službenoj dužnosti odmah nakon što od gluhe osobe dobiju na uvid dokument (iskaznicu) kojim joj je priznato pravo na tumača.

(2) Plaćanje troškova tumača znakovnog jezika iz stavka (1) ovoga članka osigurava se iz proračuna državnih tijela.

Članak 13.
(Osiguravanje sredstava)

Usluge tumača znakovnog jezika u postupku pred tijelima i institucijama Bosne i Hercegovine planiraju se i financiraju iz proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine.

Članak 14.
(Tarifa)

(1) Tumač znakovnog jezika za svoj je rad plaćen po tarifi za tumače, koju na prijedlog Saveza gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine odobrava ministar pravde Bosne i Hercegovine.

(2) Tarifa se objavljuje u "Službenom glasniku BiH".

POGLAVLJE IV. SAVEZ GLUHIH I NAGLUHIH BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 15.
(Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine)

(1) Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine je pravna osoba, registrirana sukladno Zakonu o udrugama i zakladama Bosne i Hercegovine i obavlja sljedeće zadatke:

- a) vodi popis tumača znakovnog jezika;
- b) predlaže tarifu za plaćanje troškova tumača za tijela i institucije Bosne i Hercegovine;
- c) zadovoljava potrebu za tumačima na području cijele države;
- d) razvija znakovni jezik u Bosni i Hercegovini;
- e) sudjeluje u Povjerenstvu za znakovni jezik u Bosni i Hercegovini;
- f) koordinira rad tumača;
- g) vodi evidenciju o obavljenom radu tumača;
- h) usvaja Pravilnik o stegovnoj odgovornosti i rješava prigovore iz članka 16. ovoga Zakona;
- i) surađuje s entitetima, kantonima u Federaciji BiH i Brčko Distriktom BiH u pitanjima iz područja svoga djelovanja te obavlja i druge zadatke iz ovoga područja.

(2) Zadatke iz stavka (1) toč. a), b), c), e), g) i h) ovoga članka obavlja Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine kao javne ovlasti i kao udruga od javnoga interesa.

(3) Za obavljanje javnih ovlasti osiguravaju se sredstva iz proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine, te se izvršitelju izdaju na temelju ugovora za svaku godinu.

Članak 16.
(Pravo na prigovor)

Sve primjedbe u vezi s kvalitetom obavljenih poslova tumačenja zainteresirana osoba može iznijeti u prigovoru Savezu gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE V. POSTUPAK OSTVARIVANJA PRAVA

Članak 17.
(Utvrdjivanje statusa i ostvarivanje prava)

Entiteti i kantoni u Federaciji BiH i Brčko Distrikt BiH svojim će propisima utvrditi:

- a) pravo na uporabu znakovnog jezika u tijelima i institucijama tih razina vlasti;
- b) procedure i način stjecanja statusa gluhe osobe;
- c) evidenciju i iskaznice za gluhe osobe za tu razinu vlasti;
- d) evidenciju i iskaznice za tumače znakovnog jezika za tu razinu vlasti;
- e) posebna prava na tumača znakovnog jezika za đake i studente i
- f) druga pitanja vezana uz prava gluhih i nagluhih osoba.

Članak 18.
(Čuvanje i upotreba osobnih podataka)

- (1) Za prikupljanje i upotrebu osobnih podataka prema ovome Zakonu primjenjuju se odredbe kojima se propisuje pitanje zaštite osobnih podataka.
- (2) Podaci o gluhim i nagluhim osobama i tumačima znakovnog jezika trajno se čuvaju.

POGLAVLJE VI. POVJERENSTVO ZA ZNAKOVNI JEZIK U BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 19.
(Sastav Povjerenstva za znakovni jezik u Bosni i Hercegovini)

- (1) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine imenuje Povjerenstvo za znakovni jezik u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo za znakovni jezik).
- (2) Povjerenstvo za znakovni jezik ima pet članova, i to:
 - a) jednog člana - stručnjaka za područje jezikoslovlja ili specijalne pedagogije,
 - b) tri člana koje predlaže Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine i to po jednog iz svakog konstitutivnog naroda u Bosni i Hercegovini i

- c) jednog člana kojega predlažu odgojno-obrazovni zavodi za gluhe osobe u Bosni i Hercegovini.
- (3) Povjerenstvo za znakovni jezik ima predsjednika i dva zamjenika predsjednika, koje biraju članovi Povjerenstva za znakovni jezik na prvoj sjednici.
- (4) Sastav i rukovodstvo Povjerenstva za znakovni jezik trebaju odražavati nacionalnu strukturu u Bosni i Hercegovini.

Članak 20.
(Povjerenstvo za znakovni jezik)

- (1) Povjerenstvo za znakovni jezik nadležno je za:
- a) razvoj znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini;
 - b) priznavanje i ravnopravnost znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini;
 - c) obrazovanje, osposobljavanje i rad tumača znakovnog jezika, te vrijeme potrebno za dobivanje certifikata;
 - d) predlaganje izmjene standarda stručnih znanja i vještina tumača;
 - e) suradnju s odgovarajućim tijelima u području odgoja i obrazovanja, informiranja, zdravstvene zaštite i osiguranja, zapošljavanja, športa, kulture, te sa svim drugim tijelima o pitanjima od interesa za znakovni jezik;
 - f) predlaganje nadležnim tijelima usklađivanja pitanja koja su bitna za primjenu ovoga Zakona i
 - g) rješavanje drugih pitanja, te osiguranje pomoći u ostvarivanju zadataka koji se odnose na uporabu znakovnog jezika u Bosni i Hercegovini.
- (2) Povjerenstvu za znakovni jezik dostavljaju se sva rješenja po prigovorima u vezi s kvalitetom rada tumača.

Članak 21.
(Rad Povjerenstva za znakovni jezik)

- (1) Povjerenstvo za znakovni jezik sastaje se najmanje dva puta godišnje.
- (2) Stručno, administrativno i drugo poslovanje za Povjerenstvo za znakovni jezik obavlja Savez gluhih i nagluhih Bosne i Hercegovine.

Članak 22.
(Izvješće o radu Povjerenstva za znakovni jezik)

Povjerenstvo za znakovni jezik jednom godišnje podnosi izvješće o radu Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 23.
(Donošenje provedbenih propisa)

Ministar pravde Bosne i Hercegovine donosi provedbene propise za ovaj Zakon u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 24.
(Osnivanje Povjerenstva za znakovni jezik)

Povjerenstvo za znakovni jezik osniva se najkasnije u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 25.
(Uspostava registra tumača znakovnog jezika)

- (1) Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine uspostavlja registar tumača znakovnog jezika u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (2) Do uspostave registra iz članka 5. ovoga Zakona, posao tumača sukladno ovome Zakonu obavljaju osposobljeni tumači koji su završili provjeru znanja i posjeduju valjanu diplomu /certifikat koji izdaje Savez gluhih i nagluhих Bosne i Hercegovine.

Članak 26.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

PSBiH, broj 424/09
15. rujna 2009. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Beriz Belkić, v. r.

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Ilija Filipović, v. r.
